
РЕЦЕНЗІЇ

«ПРИРОДНОРЕСУРСОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ»: НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ЮРИДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ПРАВознавство»

У 2018 році вийшов з друку навчальний посібник «Природноресурсове право України», підготовлений для другого видання колективом авторів кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету «Одеська юридична академія» за редакцією І. І. Каракаша та Т. Є. Харитонової, що стало подією для юридичної спільноти, яка опікується екологічними, земельними, природноресурсовими проблемами.

Природноресурсове право, що сформувалось у 70–80 роки минулого століття як комплексна галузь права, у 90-ті роки була трансформована до складу екологічного права. Разом з цим можна підтримати зусилля авторського колективу, який не вперше виступає з ініціативою відродження у навчальних планах вищих юридичних закладів освіти навчальної дисципліни «Природноресурсове право України», знання якої є вкрай необхідні для підготовки досвідчених та висококваліфікованих фахівців-юристів.

На необхідність підготовки таких фахівців вказує законопроект «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», прийнятий Верховною Радою України в жовтні цього року у першому читанні, яким визнано незадовільний рівень дотримання природоохоронного законодавства та екологічних прав і обов'язків громадян; передбачено розвиток і удосконалення природоохоронного законодавства та підвищення рівня його дотримання, включаючи наближення законодавства України до права (*acquis*) Європейського Союзу, посилення відповідальності за шкоду, заподіяну довкіллю, відповідно до міжнародних зобов'язань України, а також визначено інші завдання в межах п'яти цілей, спрямованих на реалізацію нової державної екологічної політики у зв'язку з підписанням Угоди про асоціацію з ЄС і забезпеченням поетапного наближення природоохоронного законодавства до відповідних норм ЄС. Виконання переважної більшості завдань цього документу вимагатиме юридичного супроводу із залученням юристів-екологів, що має стати запорукою успішної реалізації такої Стратегії.

Україна наділена усіма природними ресурсами, необхідними для здійснення будь-якої господарської діяльності та розвитку національної економіки. Тому можна погодитись зі ствердженням авторів про те, що природноресурсові відно-

сини потребують окремої уваги при підготовці здобувачів і не можуть бути все-осяжно охоплені в межах викладання екологічного права.

Диференційований, і одночасно комплексний підхід до викладання й усвідомлення природноресурсових відносин, відкриває широкі можливості для набуття професійних компетентностей щодо правового регулювання використання природних ресурсів. Саме з урахуванням вищезазначеного підходу та сучасного стану природноресурсових відносин підготовлено рукопис другого видання навчального посібника «Природноресурсове право України» (перше видання мало місце у 2005 році).

Найбільш вдало авторами наданого рукопису навчального посібника викладено теоретичні питання методології функціонування людини і суспільства у природному середовищі та форми їх прояву, сутність предмету природноресурсового права та його визначення як комплексної правової галузі, об'єкти і суб'єкти природноресурсового права, методи й принципи правового регулювання природноресурсових відносин.

Повного розкриття в навчальному посібнику одержали питання права власності на природні об'єкти та права природокористування. Вони у рукопису є центральними для розуміння інших питань природноресурсового законодавства і права. До цього можна додати, що законодавчі засади використання природних ресурсів об'єктивно притаманні багатствам природного походження.

У навчальному посібнику достатньо висвітлені питання правового регулювання використання земельних ресурсів в умовах сучасної земельної реформи, вдосконалення використання надр, використання вод і водних ресурсів, природних ресурсів виключної (морської) економічної зони і континентального шельфу України, правового регулювання використання об'єктів та ресурсів тваринного і рослинного світу, режиму використання лісів та лісових ресурсів, використання та охорони територій і об'єктів природно-заповідного фонду, використання природних рекреаційно-оздоровчих ресурсів і територій, правового регулювання використання курортних об'єктів та їх природних лікувальних ресурсів, законодавчих вимог щодо використання нематеріалізованих природних ресурсів та їх компонентів, спеціального правового режиму використання природних ресурсів екологічно уражених і забруднених територій й об'єктів тощо.

В навчальному посібнику наводяться поширені офіційні та неофіційні фактичні дані про стан використання і відтворення природних ресурсів країни, щодо достовірності яких немає сумнівів.

Рецензована робота враховує реальні зміни у природокористуванні та зміни, що відбулися у природноресурсовому законодавстві за останні роки. Для змісту другого видання навчального посібника характерними є легкість викладення матеріалу та наукова обґрунтованість поставлених питань, і одночасно їх доступ-

ність для розуміння і засвоєння студентами вищих юридичних навчальних закладів та юридичних факультетів.

Видання навчального посібника є корисним як для студентів, фахівців і науковців з природноресурсового та екологічного права, так й для широкого кола читачів, які цікавляться питаннями стану і розвитку зазначених галузей законодавства і права.

Навчальний посібник представляє інтерес для науковців, які займаються правовими проблемами довкілля, і практичних працівників, що здійснюють діяльність в екологічній сфері.

Академік НАПрН України, професор,
доктор юридичних наук, в. о. декана
юридичного факультету Донецького національного
університету імені Василя Стуса
А. Г. Бобкова